

Giade en Jolie – beiden tien maanden oud – maken het gebaar voor 'meer', Giade rondt het gebaar af, Jolie begint ermee.

Babygebaren als praten nog niet lukt

Hester Otter

Vinger in de mond, handjes tegen het hoofd of wijsvingers tegen elkaar gedrukt: baby's van acht maanden kunnen met gebaren aangeven dat ze honger, slaap of pijn hebben.

Nooit geweten dat je kind zo kan krijsen als tijdens het boodschappen doen. Vurig hoop je dat je snel aan de beurt bent, terwijl je kind van ellende als een verlepte bloem uit de wagen hangt. Je voert je baby rozijntjes, troost het kind met koekjes, zingt een liedje. Maar natuurlijk schieten de rijen niet op en er rest je niets dan lijdzaam te wachten tot je aan de beurt bent.

„Veel mensen denken dat als een gezonde baby eten en een schone luier heeft gehad, er weinig meer is wat hem huilerig maakt. Maar er is zoveel meer dan alleen eten en een schone broek. Een baby zegt niet alleen wat ie wil, maar ook wat hij voelt en ziet”, is de overtuiging van Lissa Zeviar (30), jarenlang doventolk in de Verenigde Staten en sinds twee jaar in Nederland cursusleidster bij Babygebaren.

„Stel dat een jongen van tien maanden een vliegtuig ziet. Dat wil hij dan met zijn ouders delen. Maar doordat hij nog niet kan praten, kan hij alleen maar wijzen. Maar wijst hij nu naar een vliegtuig of een vogel of een boom? Om precies duidelijk te maken wat hij bedoelt, moet een kind wachten tot hij zelf dat woord kan uitspreken. Dat is heel frustrerend.” Spreken is voor kleintjes nog een brug te ver. Maar met gebaren kunnen ouders eerder met hun kinderen communiceren. Een vogel krijgt een eigen gebaar, net als het vliegtuig. „Een kind kan het onderwerp kiezen. Als hij wil eten kan hij dat aangeven, als ie buikpijn heeft ook. Je geeft baby's hulpmiddelen om het gesprek te voeren.”

Babygebaren is de jongste trend in Nederland waarbij ouders hopen om beter contact te kunnen maken met hun woordeloze koters. Elke nieuwe ontdekking op opvoedingsgebied wordt doorgaans met enthousiasme onthaald: stel dat er nu werkelijk een mogelijkheid is om te weten wat je kind wil zeggen, dan zou dat heel wat gehuil, gedreun en geschreeuw schelen. Of stel dat je de ontwikkeling van je kind een extra zetje kunt geven. „Geen enkel aspect van de vroegkinderlijke opvoeding is vanzelfsprekend”, schreven M. Lambermon en M. van IJzendoorn al eind jaren tachtig in het Nederlands Tijdschrift voor Opvoeding, Vorming en Onderwijs. „Huilen, eten, slapen, praten, spelen, fysieke groei en gehoorzaamheid zijn maar een paar terreinen waarop de moderne ouder zich graag geïnformeerd ziet over de juiste pedagogische benadering.” Om echt contact te maken met je baby doe je aan babymassage, ga je onder water zwemmen met je boreling tijdens het babyzwemmen en wieg je samen met je kindje op de babyyoga.

Maar babygebaren is niet een hype, zegt Zeviar, die als dochter van twee dove ouders snel de gebarentaal eigen had gemaakt. „In de dovengemeenschap is het al jarenlang bekend dat kinderen vanaf zes maanden in staat zijn om zich met gebaren te uiten.” In de jaren tachtig zag doventolk Joseph Garcia dat dove ouders eerder communiceerden met hun horende kinderen dan horende ouders. Hij ontdekte dat kinderen vanaf zes maanden bewust willen communiceren en in staat zijn een aantal gebaren te leren. Het geheugen is in die periode zo ver ontwikkeld dat het gebaren kan onthouden en een kind ook kan associëren. Ook zijn ze motorisch in staat om objecten aan te wijzen of te pakken. Vanaf acht maanden kunnen baby's deze signalen ook duidelijk zelf gebruiken. Garcia schreef het boek 'Signing with your baby' om gebarentaal voor kinderen onder een breed (horend) publiek te promoten. Behalve in de Verenigde Staten zijn ook ouders in Engeland en Scandinavië enthousiast.

„Een kind van twee jaar oud kent vijftig woorden meer dan een kind dat geen gebaren had geleerd. Een driejarige heeft de woordenschat van een vierjarige.” Maar je ontwikkelt geen superbaby, vertelt ze. „Het niveau wordt gelijk tussen het vijfde en zesde levensjaar. Toch is het een groot voordeel als een kind zichzelf kan uiten, want daardoor ontwikkelt het meer zelfvertrouwen. Ze kunnen zich verstaanbaar maken. Ouders zien dat hun kinderen zelfverzekerd naar de crèche gaan, omdat ze weten hoe ze duidelijk kunnen maken wat ze willen.”

Critici werpen tegen dat gebarentaal wel eens de spraak kan belemmeren. Dat klopt niet, zegt Zeviar. „Gebarentaal-baby's beseffen op jonge leeftijd dat woorden of gebaren gekoppeld zijn aan acties en voorwerpen. Elke keer als je een gebaar maakt, zeg je ook het woord erbij.”

Ook leren zij al dat hetzelfde teken in verschillende situaties kan worden gebruikt. „Je kunt 'meer' aangeven als je meer wilt eten, maar ook als je meer wilt spelen. Dit leerstadium hebben ze dus al gehad als ze fysiek in staat zijn om te praten. Uit onderzoek blijkt ook dat juist het taalverwerkingsproces eerder wordt ingezet door gebarentaal.”

Het grootste voordeel is dat kinderen in staat zijn zelf een gesprek met anderen aan te gaan. Maar er is ook nog een ander voordeel, zegt Zeviar. Kinderen die zich verstaanbaar kunnen maken, hebben minder driftbuien. En dat scheelt tijdens de peuterpubertijd. „Al zal een kind altijd driftig zijn omdat hij iets alleen wil doen. Daar kun je niks aan doen.”

Eén informatieavond, oftewel workshop Babygebaren, is nodig om de ouders de basisprincipes van gebarentaal te leren. Na acht tot tien weken is het kind in staat om zich te uiten met een paar bewegingsgebaren. „Je kunt beginnen met oefenen als een kind naar objecten gaat wijzen of als het bijvoorbeeld rollend speelgoed in de gaten houdt”, aldus Zeviar. Eerst wordt begonnen met vijf woorden, daarna volgen er meer. „Er is geen maximum. Dove kinderen moeten immers ook de hele woordenschat machtig worden. Ouders en kinderen bepalen zelf hoeveel woorden ze willen leren.”

Maar Zeviar wil niet alleen gebarentaal leren zodat ouders eerder hun kinderen kunnen begrijpen. Ze hoopt zo de kloof tussen doven en horenden kleiner te maken. „Ik zou het fantastisch vinden als we straks met een groepje horende en dove kinderen naar de dierentuin kunnen gaan.” Horende ouders leren een paar gebaren zodat er toch een kort gesprekje met dove ouders mogelijk wordt. „In Amerika is het gat tussen horenden en doven voor een deel gedicht door zulke initiatieven. Er is een grapje waarin twee dove mensen in een café onder een tafeltje gebaren naar elkaar zitten te maken, omdat ze niet willen opvallen. Twintig jaar later gaan ze weer naar het café en maken nog steeds gebaren in het geheim. Maar dat doen ze nu omdat iedereen mee kan lezen.”

Babygebaren leren?

Elke maand worden bijeenkomsten georganiseerd bij Babygebaren. Ook zijn er workshops voor kinderdagverblijven. De bijeenkomsten worden gehouden in Amsterdam en Leeuwarden. Na de zomer staan onder meer Delft en Venlo op de planning. Ook is er een dvd te koop voor euro 16,99 en een basiswoordenboek voor euro 6,99. Meer informatie: www.babygebaren.com

---